

1. TĒMA 29. MARTS – 4. APRĪLIS

# LIKUMS KRISTUS DIENĀS

*Sabata pēcpusdienai*

## **NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:**

Lūk. 2:1-5, Ebr. 10:28, 5. Moz. 17:2-6, 3. Moz. 1:1-9, Lūk. 14:1-6, Jēk. 2:8-12.

## **ATMIŅAS PANTS:**

„Kad pagāni, kam nav bauslības, pēc dabas dara to, ko bauslība prasa, tie, būdami bez bauslības, paši sev ir bauslība.” (Rom. 2:14)

**L**ielākajā daļā sabiedrību dažādi likumi darbojas vienlaikus. Var būt vispārīgi likumi, kas attiecināmi uz visiem, un vienlaikus var būt vietējie likumi, kas valda vienā kopienā, bet citā ne.

Jaunās Derības laikos, kad cilvēks lietoja vispārīgo apzīmējumu “likums” (grieķu valodā “nomos”, latīņu valodā “lex” un ebreju “torah”), viņš vai viņa varēja ar to domāt jebkuru no daudzajiem likumiem. Bieži vienīgā norāde uz konkrēto likumu, par ko ir runa, bija sarunas konteksts. Tāpēc, pētot šī ceturkšņa tēmu, mums vienmēr vajadzēs paturēt prātā tiešo kontekstu, lai labāk saprastu, par kādu likumu ir runa.

Šīs nedēļas tēma iepazīstinās ar dažādajiem likumiem, kas darbojās Kristus laika sabiedrībā un agrīnajā draudzē. Mēs pētīsim šos dažādos likumus, bet tikai tāpēc, lai ieliktu pamatu tā likuma izpētei, kam mēs galvenokārt pievērsīsimies šajā ceturksnī – Dieva morāles likumam, desmit baušļiem.

*Lūdzu, iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 5. aprīlī!*

# Romiešu likums

*Izlasi Lūk. 2:1-5! Kādas mācības mēs varam gūt no tā, kā šie divi uzticīgie Kunga sekotāji rīkojās tā laika politiskajā vidē? \_\_\_\_\_*

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Kopš agrīnās republikas laikiem romieši atzina, cik svarīgi sabiedrības vadīšanā ir rakstītie likumi. Romiešu iedibinātā konstitūcijas likuma sistēma ir pamats likumu sistēmām, kas sastopamas daudzās mūsdienu demokrātiskajās sabiedrībās.

Lielākajai daļai pakļauto valstu Roma ļāva saglabāt savas tradīcijas, bet visiem pavalstniekiem bija jāpaklausa impērijas un senatoru likumiem. Kā redzam, tas skāra arī Jāzepu un Mariju.

Romiešu likums bija saistīts ar kārtību sabiedrībā. Kā tāds tas ne tikai runāja par pārvaldes jautājumiem, bet arī noteica rīcību un uzvedību privātajā sfērā. Tas ne tikai izvirzīja noteikumus procedūrai, kā izvēlēties cilvēkus vietējai pārvaldei, bet arī runāja par tādiem jautājumiem kā laulības pārkāpšana un kungu/vergu attiecības. Daudzi sociālie kodeksi ir līdzīgi tiem, kas atrodami Vecajā Derībā un citās sabiedrībās.

Mēģinot saprast kultūru, kurā tika radītas Jaunās Derības grāmatas, ir jāņem vērā fakts, ka Romas impērija veidoja politisko fonu pasaulei, kurā dzīvoja Jēzus un pastāvēja agrīnā draudze. Daudzi Jaunās Derības notikumi, sākot ar Jēzus nāvi līdz pat Pāvila apcietināšanai, kļūst daudz saprotamāki, ja mēs uzzinām visu, ko vien varam, par tā laika vidi. Protams, nav jābūt Romas vēstures zinātniekam, lai saprastu to, kas ir vajadzīgs glābšanai. Tomēr, ja ir iespējams iegūt šīs vēsturiskās zināšanas, tās patiešām var būt noderīgas.

*Neskatoties uz apbrīnojamo Marijas grūtniecību un acīmredzamo Kunga vadību, šie divi cilvēki paklausīja valsts likumam, kas lika viņiem atstāt savas mājas, kaut arī Marijai tuvojās dzemdību laiks. Vai nebūtu bijis labāk vienkārši palikt mājās, ņemot vērā īpašos apstākļus? Ko viņu rīcība mums stāsta par to, kā mums vajadzētu izturēties pret civilajiem likumiem? (Padomā, cik viegli viņiem būtu bijis attaisnot savu nepaklausību!) \_\_\_\_\_*

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

# Mozus likums – civillikums

Lai gan jūdi Jēzus laikā atradās romiešu pakļautībā, viņiem bija ļauts pašiem regulēt tos jautājumus, kas bija saistīti ar viņu tradīcijām un reliģiju (sk. Ap. d. 18:15). Likumdošanas orgānu, kas bija atbildīgs par jūdu likumiem, sauca par sinedriju. Dažreiz tas nosaukts par koncilu (Jāņa 11:47, Ap.d. 5:27, angļu tulk.). Sinedrija sastāvēja 71 cilvēks, kas bija izraudzīti no priesteriem, vecajiem un rabīniem, tā priekšsēdētājs bija augstais priesteris. Tas kalpoja kā Augstākā tiesa, kas izskatīja ar jūdu tradīcijām, ieradumiem un likumiem saistītos jautājumus.

Jūdu sabiedrības likums bija balstīts uz civilo kodeksu, kas atklāts piecās Mozus grāmatās. Tā kā Mozus ir pirmo piecu Bībeles grāmatu autors, to mēdz dēvēt par Mozus likumu. Kad Dievs sākumā deva Mozum likumus, Viņa pozīcija bija tāda, ka Viņš pats ir vadītājs un cilvēki atzīst Viņa likumīgās pilnvaras. Jēzus laikā jūdi bija pakļauti Romas likumam. Tomēr Romas valdība ļāva viņiem izmantot Mozus likumu, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar viņu tradīcijām. Šeit sinedrija darbs bija sevišķi svarīgs.

Jaunā Derība sniedz vairākus piemērus, kā tika izmantots Mozus likums vai kā uz to atsaucās civilos jautājumos: jūdiem vēl joprojām bija jāmaksā pusšekeli kā tempļa nodokli (Mat. 17:24-27; 2. Moz. 30:13); uz laulības šķiršanu vēl joprojām attiecās Mozus ieceltie noteikumi (Mat. 19:7, 5. Moz. 24:1-4); ļaudis vēl joprojām stingri ievēroja likumu par levirātu laulībā, kur atraitei bija jāprecas ar viņas vīra brāli (Mat. 22:24, 5. Moz. 25:5); vēl joprojām zēni tika apgraizīti astotajā dienā (Jāņa 7:23, 3. Moz. 12:3) un laulības pārkāpēji bija jāsoda, nomētājot ar akmeņiem (Jāņa 8:5; 5. Moz. 22:23, 24).

*Izlasi Mat. 26:59-61, Ebr. 10:28 un 5. Moz. 17:2-6! Kāds svarīgs princips šeit ir redzams? Ko tas mums stāsta par Bībelē pausto taisnības un godīguma koncepciju?* \_\_\_\_\_

*Izlasi dažus civilos likumus, kas atrodami pirmajās Bībeles grāmatās! Daži no šiem likumiem mums izklausās divaini, vai ne? (Sk., piemēram, 5. Moz. 21. nod.) Pārdomājot, kas ir šo likumu Autors, ko tie mums stāsta par to, kā mums ir jābūt uzticēties Kungam visās lietās, īpaši tajās, ko mēs pilnībā nesaprotam?* \_\_\_\_\_

# Ceremoniālais Mozus likums

*Izlasi 3. Moz. 1:1-9, 2:14-16, 5:11-13! Par ko runā šie likumi? Kāds bija to nolūks? Kādas svarīgas patiesības tiem vajadzētu mums iemācīt? \_\_\_\_\_*

---

---

---

Bez civilā likuma senajā Israēlā bija arī tā sauktais „ceremoniālais likums”. Šis likums bija saistīts ar svētnīcu un kalpošanu tajā. Tie visi, protams, bija paredzēti, lai mācītu Israēla bērniem glābšanas plānu un norādītu viņiem uz Mesijas nākšanu. Šodienas pantos divreiz ir minēts, ka ar šīs kalpošanas palīdzību tika veikta „salīdzināšana”. Savā veidā šie likumi bija mazi pravietojumi par Kristu un Viņa darbu, lai salīdzinātu Savu ļaužu grēkus.

„Arī ceremoniālos likumus deva Kristus. Pat tad, kad tos vairs nevajadzēja ievērot, apustulis Pāvils jūdiem izskaidroja to patieso izpratni un vērtību, norādot uz šo likumu vietu un nozīmi atpestīšanas plānā un to saistību ar Kristus darbu. Lielais apustulis šo bauslību nosauc par godājamu un sava Devēja cienīgu. Svinīgā kalpošana svētnīcā ainoja lielās patiesības, ar kurām vajadzēja iepazīties visām nākamajām paaudzēm. [...] Tā cauri visiem atkrišanas laikiem un tumsas gadsimtiem cilvēku sirdīs tika uzturēta dzīva ticība, līdz pienāca apsolītā Mesijas atnākšana.” (E. Vaita „Sentēvi un pravieši”, 367. lpp.)

Lai gan ceremoniālo sistēmu bija iecēlis Jēzus, tā bija domāta tikai kā paraugs, simbols nākotnes realitātei – Jēzus nākšanai, Viņa nāvei un augst-priesterīgajai kalpošanai. Kad Viņa darbs virs zemes bija pabeigts, šī vecā sistēma līdz ar visiem tās upuriem, rituāliem un svētkiem vairs nebija vajadzīga (sk. Ebr. 9:9-12). Lai gan mēs šodien vairs neievērojam ceremoniālo likumu, to pētot, mēs varam gūt ieskatu glābšanas plānā.

*Svētnīcas kalpošanas centrā bija dzīvnieku upurēšana, kas norādīja uz Jēzus nāvi. Padomā, ko nozīmē tas, ka mēs varam iegūt glābšanu, tikai pateicoties Viņa nāvei mūsu labā! Ko tas mums stāsta par to, cik dārgi ir jāmaksā par grēku? \_\_\_\_\_*

---

---

---

# Rabīnu likums

Bez Mozus likuma jūdi Jēzus laikā zināja arī rabīnu likumus. Rabīni bija farizeju garīgie vadītāji, un viņi uzņēmās atbildību nodrošināt to, lai Mozus likums paliktu cilvēkiem saistošs. Rabīni bija saskaitījuši 613 likumus piecās Mozus grāmatās (tai skaitā 39, kas attiecās uz sabbatu), un viņi izmantoja šos likumus par pamatu savai likumdošanai. Viņi papildināja šos rakstītos likumus ar mutvārdu likumiem, kas sastāvēja no vadošo rabīnu interpretācijām.

Mutvārdu likums ir zināms kā „halakah”, kas nozīmē „staigāt”. Rabīni saprata, ja cilvēki stingri ievēros viņu daudzus „halakoth” (daudzskaitlis no „halakah”), viņi „staigās” pa šo 613 galveno likumu ceļu. Lai gan tas sākotnēji bija mutvārdu likums, rabīnu „halakoth” tika salikts pa lappusēm un izdots grāmatas veidā. Dažas no Jēzus dienu interpretācijām ir izdzīvojušas komentāros, kas pazīstami kā „Midrašs”, bet citi ir ierakstīti likumu kolekcijā, ko sauc par „Mišnu”. Daudzi reliģiskie jūdi visos laikmetos ir centušies un pat mūsdienās cenšas stingri ievērot šos likumus.

*Izlasi Lūk. 14:1-6 un Jāņa 9. nod.! Lai gan Jēzu apsūdzēja sabata pārkāpšanā, jo Viņš brīnumainā veidā dziedināja, kur Vecajā Derībā tu vari atrast, ka sabata dienā dziedināt ir grēks? Kā šī atbilde palīdz mums saprast dažus no jautājumiem, kas Jēzum bija jārisina? Vēl svarīgāk, kādas mācības varam gūt no šiem gadījumiem, kas varētu mums palīdzēt būt drošiem, lai nepieļautu līdzīgas kļūdas savos centienos uzticīgi „staigāt šo ceļu”?*

---



---



---

Lai gan no mūsdienu skatu punkta ir viegli pazoboties par daudziem no šiem mutvārdu likumiem, īpaši, kad tie tika izmantoti pret Jēzu, vaina drīzāk ir nevis pašā likumā, bet gan vadītāju attieksmē. Lai gan tie bieži tika ievēroti ļoti burtiski, „halakoth” bija domāts kā ļoti garīgs, kā garīgi iedvesmojošs elements vislaicīgākajās darbībās, piešķirot tām reliģisku nozīmi.

*Kā mēs varam iemācīties pat vislaicīgākajiem pienākumiem piešķirt reliģisku nozīmi?*

---

# Morāles likums

Lai arī cik ļoti romiešu, Mozus un rabīnu likums ietekmēja jūdu dzīvi, dzīvojot pirmā gadsimta Israēlā, daudzi cilvēki, kas ievēroja Israēla reliģiju, dzīvoja ārpus Palestīnas un aiz Romas impērijas robežām. Tādējādi daudziem no šiem likumiem nebija nozīmes viņu dzīvēs.

Tomēr ikviens, kas apliecināja sevi par Israēla Dieva sekotāju, stingri ievēroja desmit baušļus.

„Desmit baušļi nodrošināja Israēlam morālu ietvaru. Metafora, ko Bībele izmanto, lai izteiktu šo attiecību, ir derība. Lai gan metafora nāk no starptautiskās likuma sfēras, ir nepareizi saprast baušļus tikai kā kopsavilkumu Israēla pienākumiem pret Dievu. [...] Israēla paklausība baušļiem nebija tik daudz jautājums par pakļaušanos dievišķajai gribai, kā atsaukšanās mīlestībai.” (Leslie J. Hoppe, “Ten Commandments,” Eerdmans Dictionary of the Bible (Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2000), p. 1,285.)

Desmit baušļi pārspēja ikvienu likumu sistēmu, kas bija zināma jūdiem pirmajā gadsimtā. Pat farizeji, kas bija pedantiski iegaumējuši 613 Mozus likumus, atzina desmit baušļu svarīgumu. Viena Mišnas daļa, ko sauc par „Tamidu” (5:1), satur rabīnu pavēli katru dienu noskaitīt desmit baušļus. Pastāvēja uzskats, ka desmit baušļos ir ietverti visi pārējie likumi. Jūdu filozofs Filo (Philo), kas bija Jēzus laikabiedrs, sarakstīja veselu grāmatu par desmit baušļu centrālo lomu visu pārējo Bībeles likumu starpā.

*Izlasi Mat. 19:16-19, Rom. 13:8-10 un Jēk. 2:8-12! Ko šie panti stāsta par lomu, kādu desmit baušļi ieņem to cilvēku dzīvē, kas ir Kristus sekotāji?*

---

---

---

---

---

---

Līdzīgi saviem tautiešiem, iedvesmotie Jaunās Derības rakstnieki atzina desmit baušļu nolūku Dieva ļaudīm. Lai gan dažas tēmas šajā ceturksnī runās par to, kā Kristus izturējās pret citām likumu sistēmām tajā laikā, galvenais uzsvars tiks likts uz Viņa attieksmi pret desmit baušļiem, ko mēs bieži saucam par „morāles likumu”.

## TĀLĀKĪEM PĒTĪJUMIEM:

Izlasi arī E. Vaitas „Liecības draudzei” 1. sējumā nodaļu „Zvērēšana” (201.-204. lpp.).

## JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM:

1. Pirms Mozus uzrakstīja likumus, kam bija jāpārvalda Israēls, ēģiptiešiem un babiloniešiem bija sociālo likumu sistēmas, kas dažos gadījumos bija saturā līdzīgas dažiem Dieva likumiem. Pat ateistiskajām sabiedrībām bija likumi, kas aizsargāja cilvēkus un viņu īpašumus. Tomēr likums bieži vien ir balstīts uz morāliem priekšstatiem: tas ir, likumam vajadzētu iedrošināt cilvēkus atturēties no zināmiem ļaunumiem un darīt konkrētas labas lietas. Bet no kurienes sabiedrība var gūt ieskatu par to, kas ir labs un kas ļauns?

---

---

2. Kā izpratne par labo un ļauno ietekmē jautājumu par Dieva eksistenci? Citiem vārdiem, ja nav Dieva, no kurienes nāk uzskati par labo un ļauno? Kas būtu vienīgais avots, no kā tie varētu nākt, ja nebūtu Dieva?

---

3. Mēs bieži izmantojam jēdzienu „likums” dažādos veidos. Mēs runājam par gravitācijas likumu, par kustības likumu, par starptautisko likumu, par valsts likumu. Mēs runājam arī par nodokļu likumu. Kas visiem šiem likumiem ir kopīgs? Kā tie atšķiras? Kādas ir iespējamās sekas, ja tiek pārkāpts kāds no šiem likumiem? Kāds no tā labums, ja mēs pakļaujamies šiem likumiem? Kā likuma principi palīdz tev saprast desmit baušļu nolūku, kā tas attiecas uz ticīgo dzīvi?

---

4. Grupā atgriezieties pie trešdienas tēmas un pārrunājiet jautājumu, kā mums kā draudzei ir jāuzmanās, lai mēs neizdarītu to pašu kļūdu, ko izdarīja daži vadītāji, uzliekot likumam nastas, kas tur nekad nebija paredzētas. Kāpēc pieļaut šādu kļūdu ir vieglāk, nekā mēs domājam, vienalga, cik labi ir bijuši mūsu nodomi?

---

---